

1. Бережнова Е.В. Прикладное исследование в педагогике: монография / Е.В. Бережнова; М-во образования Рос. Федерации, Волгогр. гос. пед. ун-т. – М.; Волгоград: Перемена, 2003. – 163 с.
2. Вузовское обучение: проблемы активизации / Б.В. Боонь, С.И. Сокорева, Л.А. Шеметков, И.Ф. Харламов; Под ред. Б.В. Боконя, И.Ф. Харламова. – Мн.: Университетское, 1989. – 110 с.
3. Ильин Г.Л. Проектное образование и становление личности / Г.Л.Ильин // Высшее образование в России. – 2001. – № 4. – С.85-93.
4. Машбиц Е.И. Психологические основы управления учебной деятельностью. – К.: Вища школа, 1987. – 224 с.

Колесникова А.В.

Науковий керівник: професор кафедри філософії і ППП

Бондаренко В.В.

ПРОБЛЕМА САМООСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

На кожному історичному етапі розвитку суспільства проблема самоосвіти була і залишається актуальною. Перехід до інформаційного суспільства позначив проблему становлення нової парадигми освіти, що характеризується перерозподілом акцентів з освітньої діяльності на самоосвітню.

На даний момент можна виділити ряд причин підвищення ролі самоосвіти У сучасних умовах:

- інформаційне суспільство базується на виробництві нового знання, його широкому поширенні і споживанні;
- зростаюча роль освіти забезпечує отримання знань і навчання майбутнього інженера навичок самоосвіти;

- індивідуально-особистісний процес перетворення інформації у знання (самоосвіта) стає провідним видом діяльності у сучасному інформаційному суспільстві.

Аналіз наукової педагогічної літератури виявив кілька підходів у дослідженні самоосвіти. Ця проблема розглядається:

- у рамках теорії безперервної освіти, як складова єднальна
- частину освіти, що забезпечує його безперервність і спадкоємність протягом усього життя людини;
- у педагогічних основах підвищення кваліфікації та підготовки кадрів, як одна з найбільш динамічних форм підвищення рівня спеціаліста;
- у соціологічних дослідженнях, як категорія, опосередкована вільним часом особистості, елемент її структури;
- у контексті педагогічної та соціальної психології, як складова частина самовиховання, самовдосконалення, саморозвитку особистості [4].

Дослідження сутності поняття самоосвіти, визначити її ознаки і структуру компонентів у навчальній діяльності студентів взято за мету даної публікації.

Слід розмежовувати такі поняття як «самостійна робота», «самонавчання» і «самоосвіта». Освіта є процес формування людиною самого себе за допомогою знання. Основний же парадокс освіти в тому, що воно завжди виступає як самоосвіта, тому що «...Створити людина може себе тільки сама». Від освіти слід відрізнити навчання, завдання якого полягає в наділенні людини корисними навичками для власного відтворення, і виховання, суть якого полягає у наділенні людини здібностями служіння суспільству.

У педагогічній літературі, присвяченій дослідженню проблеми самоосвіти, даються різні визначення цього виду діяльності [1].

Так, самоосвіта – це цілеспрямована систематична пізнавальна діяльність, керована самою особистістю, що служить для вдосконалення її освіти, вона є безперервним продовженням загальної та професійної освіти,

завдяки якій актуалізуються і розширюються знання, заповнюються прогалини у духовному розвитку людини. Самоосвіта також розглядається як складний вид освітньої діяльності, оскільки пов'язаний з процедурами саморефлексії, самооцінки, само ідентифікації і вироблення умінь і навичок самостійно знаходити актуальні знання і, трансформувати їх у практичну діяльність. Враховуючи різноманітність визначень самоосвіти, можна виділити деякі її суттєві ознаки, такі як: самостійний пошук додаткової інформації, придбання знань, продовження розвитку [3].

Самоосвіти притаманні також такі домінуючі ознаки:

- самоосвіта може мати місце тільки на основі глибоких перспективних внутрішніх мотивів, окремі випадки пошуку відповідей на питання, що цікавлять людини питання під впливом будь-яких мотивів не можна ще вважати самоосвітою, придбання знань як додаткова до основного заняття пізнавальна діяльність;

- самоосвіта протікає на основі самодіяльності особистості відповідно до її індивідуальними особливостями, мета його – розширення знань в одній чи кількох областях знань і особисте самовдосконалення, засноване на самоконтролі, оволодіння знаннями за своєю ініціативою;

- самоосвіта здійснюється без детального керівництва з боку, індивідуальна самостійна пізнавальна діяльність з оволодіння знаннями. Самоосвіти, як і будь-який інший діяльності, притаманні такі її компоненти як: мотиваційний, орієнтовний, процесуальний, організаційний, енергетичний, оцінний [2].

У процесі самоосвіти простежується мотиваційна сторона. Усвідомлення себе як особистості, визначення життєвих планів є головними спонукальними мотивами самоосвіти. Для самоосвіти особливо значима її процесуальна сторона. Уміння студента здійснювати самостійну пізнавальну діяльність визначає її функціонування. Не менше значення має самоорганізація процесу пізнання: вибір прийомів роботи, планування часу, самоконтроль.

Визначення через самоконтроль якості засвоєння нових знань, проблемних моментів, визначення у зв'язку з цим подальших освітніх завдань, дає майбутньому інженеру можливість будувати наступний цикл самоосвіти більш усвідомлено. Важливий в самоосвітньої діяльності та енергетичний компонент, що включає як волюву, так і емоційну сторону діяльності. Самоосвіта завжди здійснюється при високому рівні активності пізнавальних, волевих і емоційних сил.

Для самоосвіти характерна наявність активних пізнавальних потреб та інтересів, дієве внутрішнє спонукання особистості до їх задоволення, прояв для цього значних волевих зусиль, високого ступеня свідомості і організованості [1].

У своїй роботі ми розглядаємо самоосвіту як цілеспрямовану, систематичну, керовану самими студентами пізнавальну діяльність, необхідну для вдосконалення освіти. При цьому самоосвіта може розвиватися при дотриманні двох кардинальних умов: наявності потреби в самоосвіті – домінуючою причини самостійного засвоєння знань – і певної ситуації для її задоволення.

Таким чином, безпосередній взаємозв'язок пізнавальної активності та самоосвіти: самоосвіта виступає, як одна з вищих форм прояву пізнавальної активності, необхідної для розвитку професійної компетентності у студентів технічних спеціальностей.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129 с.
2. Вузовское обучение: проблемы активизации / Б.В. Боонь, С.И. Сокорева, Л.А. Шеметков, И.Ф. Харламов; Под ред. Б.В. Боконя, И.Ф. Харламова. – Мн.: Университетское, 1989. – 110 с.
3. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: НПУ, 2000. – 210 с.

4. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. – Одеса, 2002. – 424 с.

Кондратенко Д.А.

Науковий керівник: професор кафедри філософії і ППП

Ярмак Т.В.

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН В ОСВІТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У сучасних умовах розвитку суспільства відбуваються стрімкі зміни у всіх сферах людської діяльності. Однією з найважливіших сфер діяльності для держави є освіта [1]. Епідемія і викликані нею зміни в освітньому просторі сприяли прискореному включенню користувачів в освітнє онлайн-середовище. Почалося активне вивчення сучасних освітніх технологій і можливостей їх застосування, в тому числі шляхом обміну досвідом між учасниками освітнього процесу.

Якщо взяти закордонний досвід використання цифрових технологій в освіті, то він значно більше вітчизняного. Одна з причин – це більш раннє (ще в 70-ті роки ХХ століття) поява і широке поширення дистанційного навчання. Дуже активно дистанційні технології навчання поширювалися в Японії, Канаді та США [2].

Є думка, що система вітчизняної вищої освіти безнадійно застаріла. Випускники виходять зі своєї альма-матер з дипломом і набором формальних знань. На захист вітчизняної освіти потрібно сказати, що на Заході університети критикують рівно за те ж саме, причому дістається і найпрестижнішим навчальним закладам, таким як Гарвард і Стенфорд. Така думка існує, тому що сучасні люди мешкають в динамічному середовищі, де кількість інформації з кожним днем стрімко зростає. Незважаючи на це світові університети поступово адаптуються. Процес навчання в провідних вищих